

Prospectus. : [Redogörelse för det av kapten Leijonmarck påtalade förfarand...]

Leijonmarck, Magnus Fredric

27 B f a Br. 1819(1830)1819(1834)
[Blomberg, G. Abr:son & Greta Chr. Mattsdot...]

jurid. de 68.
 Rättsk. hand.
 (3)

Prospectus.

Penitio är efter sedan Torturen wid Edsöre-straff i Sverige blef förbjuden
Inträffade

Att en dräng på Wermdön, 14 mil från min Egendom Finsta, der hans förälldrar woro Torparefolk åt mig, mördade sin husbonde och matmoder. Han blef korrt efter fångslad och bekände otwunget sina grofwa brott och att han war derom ensam, samt att han ifrån Helsingholmen, der mordet föröfwades, ej tagit med sig mera än några kakor bröd och kläderna som han hade på sig.

Denna bekännelse skickades tillika med Arrestanten till häktet. Det oaktadt blef han under arresttiden pinad af Krono-Länsmannen Rösgrén och Fångwaktmästaren Grönberg, åfwen i Lands-Secreteraren von Sydows närvaro, hwilket af Jungfru Lowisa Kufel inför Rätten beedigades. Han uppgaf sluteligen, att hans bror varit med i båda mordena. Jag deremot bewiste, med åttatiöser wittnen, att brodern war 14 mil derifrån då mordet skedde. Han twingades, att emot sanningen uppgifwa, att förälldrarna varit medwetande och rådt sönerne till illgerningen och att de emottagit 64 persedlar af de mördades qwarlätenskap; Jag bewiste med en mängd wittnen, att allt war qwar på Wermdön och Helsingholmen och detta intygades af de tjenare och slägtningar som dageligen omgifwit dem. Författningarne utstaka, att Extra Ting skall inom wis tid i sådant fall hållas, men det blef ej inom den utsatta tiden verkställt.

Deremot på brottlingens aftwingade bekännelse efterlystes förälldrarna från Predikstolarne i hela riket innan de söktes hemma hos mig, der de bodde och woro Mantalskrisne. De grepos nattetid, fångslades, och insattes på Smedjegårds häktet, utan att mig ett ord derom tillfades, och då jag begärde få weta på hwad Ordres och för hwad brott, nekades det mig af en främmande Länsmän från Wermdön.

Inkomne i förwaringshäktet undergingo de der den måst gruffliga pina till den grad, att de ej allenast påtogo sig hwad Sonen mot dem uppgifwit utan ock skilde på sin 13 åriga Dotter, och Piga, att hafwa emottagit ett såkalladt Silfwerknytel, som, likt allt annat, aldrig varit borttagit; utan, prisad ware Försynen, igenficks i bland de mördades saker på Helsingholmen.

Desa skickor pinades med alla af den onde upptänkta Instrumenter, en hel Böndags förmiddag af Krono-Betjeningen; men de kunde icke förmås att åtaga sig något brott.

Alla dese 5 personer blefwo för hela sin lifstid till sin hälfa förlorade. För-
älldrarne dömdes af Håradshöfding Fröberger, utan minsta laga skäl, till dödsstraff;
men jag erhöå för dem ej allenast deras förskoning, utan de blefwo ock lösghisna.

Då jag war säker att på dem nyttjades Tortur, anmålte jag det för den då-
warande Justitie-Canceleren Thurfjell, som utgaf till wederbörande befallning att in-
gen pina skulle widare på dem anställas. Jag kunde då försäkra dese olyckliga att
de hädanefter kunde utan fruktan tala sanningen, då jag skulle blifwa deras Ombud,
men lemna åt sitt öde den, som wel derifrån (förut hade Domaren förbudt mig att
i egenkap af deras Husbonde och befullmäktigade Ombud föra deras talan). — D-
agtadt denna från en högre Auctoritet utgånga befallning, blefwo, just då de skulle
emottaga sin dom, 4 af dem swälta i 36 timmar, på det de ej skulle hafwa krafter
att reda sig. Detta fick jag genast på färsk gerning inför Rätten bewist; och hade
tillfälle att strax skaffa dem mat, men då jag gick till dem för att efterse att de ej
skulle äta för hårtigt, blef jag, utan att säga ett ord, af Håradshöfdingen, Läns-
mannen och Fjerdingsmannen öfverfallen efter Ringets slut, och anställdes derefter emot
mig en nedrig Criminal-proces; hwaruti jag beskylldes för ej mindre, än att wara
upprorsstiftare, och skulle om det lyckats de båda wittnena att öfwerbemisa mig det
minsta deraf, efter Lagen förlorat Lif, Åra och Gods, men samwetet slog åfwen
dese och jag har hitintills sluppit med det senare, circa 70,000 R:dr förmögenhets
förlust.

Jag har oförwäntadt hört nämnas, att jag, när de oskyldige blefwo fria,
bordt nedlägga saken, men man bör weta, att Kongl. Maj:t befallte Sin Justitie-
Canceler att med största uppmärksamhet följa målet; och om jag ej kunde bewisa hwad
jag Tit. Edelcreutz och von Sydow debiterat, skulle jag alswarligen, men kunde
jag i bewis leda min anklagelse, skulle de Exemplariter straffas. Att jag är ostraf-
fad, torde tillräckligt bewisa att jag fullgjordt mine åligganden, och Granskaren (ej
Tidningen) skall billiga mitt uppförande, som war af nödwändigheten påkalladt.
Emedlertid äro 26 af Domare, Parter, Wittnen och tillförordnade Ombud, med
döden under tiden afgångne, och 5 af dem som bidragit till det laglösa försarandet
avencerade.

Kongl. Maj:t låt på alla Arrester i Riket undersöka om der på lika sätt för-
fors mot Arresteranterne och har sedan den tiden, mig wetherligen, ej något dylikt
påskerat.

Medborgare af alla klasser deltog mycket i detta mål wid des början; åfwen
Utlänningar; Och skickades till mig penningar att understödja det marterade folket som
jag i 9 år framsödt utan att haft något riktigt dagswerke eller nytta af dem, men
jag kunde ej släppa dem med läppen och säcken, då de som brottslingar i hela Riket
woro efterlyste; och, oagtadt de blifwit frikände, är det än i dag ej till Allmänhetens
och deras långwåga slågtingars kunskap i officiel wåg kommit; Och då jag skulle in-
för Allmänheten igenom Tidningarne wille gifwa de insända gäfworne tillkänna, nekades

det mig af wederbörande Auctoriteter, äfwen i officiel wäg — följden blef att understöden upphörde och på min redlighet kastades skugga; Likasom att en del wittnen som jag åberopade, undanhöllos och skickades öfwer Gränsen för att ej kunna lemna upplysning i saken.

Hwad som i min tanka bewisar det måst ilskfulla i detta mål och att wederbörande håldre än att medgifwa sitt mistag wid arresteringen endast sökte att i grund störta de oskyldige, war den Nåd-Ansöknig de med mutor af brännwin och penningar låto öfwertala brottslingen (som hwarken kunde låsa eller skrifwa) att underteckna, under pretext att begära få slippa steglas efter sin död; och tillades deri att han ej kunde dö nöjd, förr än han åter bekände att hans bror Anders war medbrottslig, och hans föräldrar medwetande af illgerningen. Före sitt afrättande tillstod han inför Hof-Rätten detta, som äfwen af Waktmästaren Grönberg besannades. Sådan grymhet är oerhörd. Kåmners-Rätten dömde hwad Kongl. Hof-Rätten stadfästade, Länsman och Fångwaktmästaren wäl till straff, men de dogo ostraffade, straxt derefter, båda hastigt på hwarandra, i Arresten och Kongl. Hof-Rätten dömde Tit. Edelcreutz och Lands-Secreteraren von Sydow till några Tusende Riksdalers ersättning och penningböter, hwaraf jag lyftade 4 à 500 R:de emot borgen och derföre påstod von Sydow, sedan Tit. Edelcreutz och von Sydow blifwit af Kongl. Maj:ts Högste Domstol, dock igenom paria vota, frikände, att hela min fasta egendom skulle på Executiv Auction försäljas, som ock skedde, på den först utlyste, till $\frac{1}{3}$:del af wärdet.

Fastän uppmärksamhet i Råder war befalld i detta mål, föredrogs saken i Högsta Domstolen wid ett så owanligt tillfälle, att endast 6 Justitiæ-Råder woro närwarande, hwilket nästan aldrig förr händt med mål af wigt, men ofta, att de blifwit uppskjutne till en annan Cesionsdag.

Justitiæ-Råderne Kurek, Moreus och Grefwe Strömfelt fällde Landshöfdingen m. m. Baron Edelcreutz och Lands-Secreteraren von Sydow wäl till böter och skadeersättning; men Justitiæ-Råderne Evelius, Orbon och Torén frikände dem helt och hållet, i följd hwaraf de från allt ansvar förklarades frie.

Och detta lemnar Justitiæ-Ombudsmannen opåtaladt.

För de medborgare som påminna sig huru många Riksdagar föregingo och huru starka debatter derwid föreföllo innan torturen i Fädderneslandet blef afskaffad, (ty embetsmännen hade en tid ett oinskränkt wälde öfwer menniskors lif, ära och gods); för dem är det smärtsamt, att nu för tiden, twärt emot Lagarna, åter hafwa sett torturen med skamlöshet strafflöst utöfwad.

Jag medgifwer, att för någon gång kan hända, att en brottsling ej kan med laga bewis öfwertngas, men han bär straffet med sig, af medborgares förakt, och egen samwets-förebräelse; och bättre är att en och annan blir ostraffad, än att,

som här skett, oskyldiga medborgare pinas så att de håldre sjelfwe påtaga sig brott, som bringa dem under bilan, och påbörda sina lika oskyldiga anhöriga dylika brott, som medföra lika straff — allt för att få slut på en outhärdlig tortur. Och hwad war som kräde denna omenskliga behandling? Hade icke sonen Petter, i från första stunden han blef tillfrågad, bekant ej allenast att han begått båda mordena, utan att han ej haft hwarken någon som war medvetande deraf eller medbrottlig? Wel han någonsin sjelfmandt från denna bekänneelse? Lagen bjuder uttryckeligen, att brottslingar som ej ertappas å bar gerning, skola kallas till Ringet och der dömas. Att i förvaringshäkten ingen får lida straff, med undantag om han är uppstudsfig, eller mot Waktbetjeningen ohörsam, och detta har ju aldrig med någon af dessa 5 personer händt; muntligt förhör får wäl med anlagade hållas, men på Lands-Canceliet, och N.B. i Landshöfdinge-Embetets öfwerwaro. Här skedde det endast af Lands-Secreteraren i Inquisitions-Betjeningens närwaro.

För en landtman som har flera 100 underhafswande, är det högst nödigt att bland dem hålla allwarfsam ordning, om han will bibehålla deras förtroende, men lika angeläget är det ock att stå på deras bästa, och med äfwen af sin timmeliga wälfärd om så påfordras, förswara deras, af Lagen garanterade personliga rättigheter. — Om jag opåtalt låtit dessa 5 personer på ett så wåldsamtt sätt behandlas, och alla dessa 5 blifwit oskyldiga offer för denna wildsinta behandling; med hwad lugn skulle jag hafwa tillbragt mina öfriga dagar, om också med alla lifwets förmåner, då jag wetat att jag kunnat frälssa deras lif, ock af fruktan för människors förföljelse, hämnd och hat ej wägat lagligen anklaga Torturens redskap, af hwad kläs och willkor det än varit; jag hade säkert fått erfara det grusligaste af allt, eget förakt. Jag beklagar af allt mitt hjerta hwar ock en som blir nödsakad att taga ett beslutsamt steg i en dylik ställning, i synnerhet om man som jag, eger en talrik famili, hwars uppfostran är des föräldrars förnämsta föremål.

Handlingarne i detta mål komma att af trycket utgifwas och Prenumerations-Sedlar äro att tillgå å 3 R:de B:co i Stockholm i C. Deleéns & C:ies Bokläda samt i Götheborg hos G. D. Löfgren.

M. F. LEIJONMARCK.